

Az ismeretterjesztés és a tanulás segítése katalógusokkal, bibliográfiákkal, kartotékokkal

A szabadpolcos könyvtárban az ismeretterjesztő és szakirodalomnak ETO szerinti csoportosítása, elhelyezése ismeretlen az olvasó számára, az pedig, hogy a több szakba besorolható könyv csak egy helyen található, még jobban megnehezíti a választást. Ezért kell a könyvtárosnak felkészülnie az olvasók tájékoztatásának megszervezésére. A könyvvállomány helyes kihasználtatása többek között a könyvtáros irodalomfeltáró munkájának mélységétől függ. Ezt mutatjuk be a szegedi Somogyi Könyvtár működéséből vett példáinkkal.

Szeged köztudomásúan iskolaváros. A központi könyvtár olvasóinak nagyobb része tanuló (a 4443-ból 2300). A könyvtárban a középiskolások bővebb ismereteket szereznek a tananyaghoz, az egyetemi hallgatók szakdolgozatuk, szemináriumi dolgozatuk elkészítéséhez keresnek anyagot. A felnőtt tanulók nagy százaléka levelező oktatásban, szakmai továbbképzésben vesz részt. A szórakozni vágyó olvasókkal szemben is vannak kötelezettségeink. Ezeknek a feladatoknak kívánt eleget tenni a központi kölcsönző, amikor átdolgozta ajánlókatalógusát, és azt a mai modern ember igényeihez igyekezett hangolni. Két év munkájával készült, jól tagolt betűrendes-, szak- és címszó-katalógusunk választólappjaira a szöveget ízléses betűkkel nyomtattuk, a választólapot a rongálódás megakadályozására filmoluxszal vontuk be. Mindhárom katalógust nagyon kedvelik az olvasók.

A szakkatalógus felszereléséhez jó segítség a Könyvtárellátó által készített választólapsorozat. Katalógusunk tagolása azonban jóval finomabb ennél. A sokszor keresett témakör a katalógusban választólapot kap még akkor is, ha egyelőre kevés a bele tartozó könyv. Egyben bekerül a betűrendes mutatóba is; ebből kiderül a téma számszáma, tehát az olvasó nehézség nélkül megtalálja a keresett tárgykört.

Ily módon katalógusunk a legkülönbözőbb kérdésekre (pl. kibernetika, gépraiz. ENSZ, etikett stb.) azonnal, könnyűszerrel választ ad.

Az olvasók szeretik a szakkatalógusba beépített irodalmi elemző katalógust is, mely részletesen feltárja leghasználtabb szakunkat. Beosztása az ETO szakrendjét követi: az egyes népek irodalmában elől található az összefoglaló, majd az egyes korszakokról szóló könyvek, a korszakon

belül már a tanulmánykötetek cikkei is szerepelnek, majd az írókra vonatkozó irodalom következik az írók betűrendjében. A kiemelkedőbbekről fényképekkel és néhány életrajzi adattal ellátott választólap készül. (Hasznos kiegészítés a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tárgyszavas elemző katalógusa.)

Az új könyvek népszerűsítését — egyéb módszerek mellett — a Könyvtárellátó nyomtatott tájékoztató jegyzékeinek szétvágásával próbáljuk megoldani. Ebből katalógust szerkesztünk. Az annotált cédlák szakrendbe kerülnek.

Az egyetemi hallgatók megismertetése a bibliográfiákkal és bevezetésük a bibliográfiai munkába ugyancsak sikerrel járt. Egyik munkatársunk, aki oktató az egyetem irodalomtörténeti tanszékén, jegyzéket készített az egyetemi hallgatók számára a könyvtár állományában meglévő irodalmi és irodalommal összefüggő tárgyú bibliográfiákról, kézikönyvekről. Azt a feladatot adta nekik, hogy a könyvtár katalógusai és a felsorolt kézikönyvek alapján gyűjtsenek össze minden adatot egy-egy meghatározott íróról. Így elérte, hogy a hallgatók megismerkedtek az irodalomkutatás alapjaival és segédeszközeivel, sőt hasznos, később is felhasználható bibliográfiai összeállításokhoz jutott.

A könyvtár az olvasók mind nagyobb hányadával ismerteti meg bibliográfiáit. E munkája során a legtöbb eredményt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ajánló bibliográfiáival érte el, mivel ezek illusztráltak, olvasmányosak, jól szerkesztettek.

Egy-egy kérdés jobb megválaszolására különleges kartotékok készülnek. Az évfordulók megünneplése kapcsán mindig sok kérdést kapunk, a felelet megkönnyítésére összegyűjtöttük a jubileumra vonatkozó anyagot, a verstől, elbeszéléstől kezdve a jelenetig vagy tanulmányig. Ez a kartotékunk nem rendszeres figyelés eredménye, célunk nem a teljesség, hanem az, hogy a megjelent összeállításokon kívül is tudjunk még anyagot adni. (Ma már ezt a munkát az eseménynaptári segédanyag sokban pótolja.)

E néhány példa azt bizonyítja, hogy az új olvasószolgálati formák a feldolgozó-munka változását is magukkal hozzák.

Reguly Mária